

Анна МОГИЛЕНКО

курсант факультету підготовки
фахівців для підрозділів
превентивної діяльності

Максим ШЕВЯКОВ

старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВИВЕЗЕННЯ ДІТЕЙ ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

На сьогодні проблема захисту прав дитини має велике значення. У загальному розумінні діти є уразливою категорією населення, що потребує особливої охорони навіть у мирний період. Однак у зв'язку з тривалою і жорстокою війною на території України вже протягом понад дев'ять років порушуються права всіх громадян, зокрема дітей. Загинула значна кількість дітей, багато з них отримали поранення. Багато дітей постраждали внаслідок фізичного, сексуального та психологічного насильства, а також були викрадені або незаконно вивезені за межі країни. Велика кількість дітей також зареєстрована як зниклі безвісти.

Ч. 4 ст. 38 Конвенції ООН про права дитини встановлює обов'язок держави-учасниці докласти всіх доступних зусиль для забезпечення захисту дітей, яких зачіпає збройний конфлікт, а також для надання їм належного догляду [1].

Порядок виїзду дитини за межі України регламентовано Цивільним кодексом України [2], Законом України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» від 21.01.1994 [3], а також визначався Правилами перетинання державного кордону громадянами України, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 № 57 [4].

У законодавстві чітко визначено порядок супроводу дітей при виїзді за кордон:

– мати чи батько можуть супроводжувати дитину при наявності свідоцтва про народження дитини. Важливо підкреслити, що під час воєнного стану нотаріальна згода іншого з батьків не є обов'язковою;

– інші родичі, такі як бабуся, дідусь, мачуха, вітчим або повнолітній брат чи сестра, також можуть супроводжувати дитину. У цьому випадку обов'язковою є наявність свідоцтва про народження дитини та документа, що підтверджує родинні зв'язки (не потребує нотаріального підтвердження);

– особи, які не є родичами дитини, можуть супроводжувати її за умови, що вони мають письмову заяву одного з батьків (котра має бути завірена органом опіки), свідоцтво про народження дитини та документ, що підтверджує особу дорослого.

Ці положення допомагають забезпечити безпеку та належну опіку при виїзді дітей за кордон, зокрема в умовах воєнного стану.

Широкомасштабна війна російського агресора проти України порушила права дітей на безпеку, життя і здоров'я, особливо у зоні активних бойових дій та на тимчасово окупованих територіях. Війна продемонструвала вразливі сторони існуючої системи захисту дітей в Україні щодо її можливостей захистити дітей у кризових та надзвичайних ситуаціях.

О. Шевяков у своєму дослідженні зазначає, що відповідно до приписів ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» воєнним станом визначається «особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності» [5], що вводиться задля усунення загрози однієї із зазначених небезпек шляхом впровадження певних обмежень із зазначенням безпосереднього строку їхньої дії [6].

Серед промов та виступів різних посадових осіб державних інституцій знаходимо повідомлення про викрадення агресором з території нашої держави понад 10 000 дітей станом на листопад 2022 р. Доповідаючи про випадки вивезення дітей на непідконтрольну українській владі територію, представники офіційних органів вживають термін «депортація». Так, згідно з даними офіційної платформи «Діти війни» за період із 24 лютого до 17 листопада 2022 р., кількість примусово депортованих загарбником дітей становить 11 129 осіб [7].

Агресором проводяться різні заходи щодо насильницького вивезення українських дітей за межі України, в хід ідуть будь-які доступні методи, такі як направлення у так звані «фільтраційні табори», масова примусова «евакуація» цілих притулків, інтернатів, спеціалізованих навчальних дитячих закладів тощо. Однак мова йде не лише про дітей-сиріт, хоча цю категорію є підстави вважати найменш захищеною, але і про дітей, які мають батьків, опікунів та проживали з останніми до моменту насильницького вилучення із сім'ї.

Умови воєнного стану внесли певні зміни у питання виїзду дітей за кордон у супроводі одного з батьків. Так, дозвіл на виїзд може бути наданий і без нотаріально посвідченої згоди іншого з батьків. Однак варто зауважити, що для отримання візи в деякі країни світу, наприклад, при подачі на канадську візу, може мати місце вимога отримання згоди від іншого з батьків. Важливо завчасно ознайомитися з вимогами конкретної країни та вивчити всі необхідні документи та процедури, щоб запобігти можливим ускладненням у подорожі та виїзді за кордон разом із дітьми.

1. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
3. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21.01.1994. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>.
4. Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України : постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 № 57 (в редакції на 01.03.2020, втратила чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/57-95-%D0%BF/ed20200301#Text>
5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>.
6. Шевяков М. О. Профілактика правопорушень, що посягають на громадський порядок в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми превентивної діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 27 квіт. 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 91.
7. Діти війни. *Children of war*. URL : <https://childrenofwar.gov.ua/>.

Каріна МИРГОРОДСЬКА

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник:

викладач **Маргарита МАКСИМОВА**

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

**ЦИФРОВА БЕЗПЕКА ДИТИНИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ
СЕРЕДОВИЩІ**

Правовий захист дітей у сучасному інформаційному суспільстві є важливим питанням міжнародно-правової арени. Дитина, відповідно до Декларації прав дитини 1959 р., має особливий статус, що передбачає спеціальний захист та першочергове надання допомоги.

З появою Інтернету і розвитком нових форм суспільних відносин онлайн виникла необхідність регулювання цих відносин, охорони прав Інтернет-користувачів і узгодженості дій у всьому світі. Ця необхідність спричинила прийняття низки міжнародно-правових актів, спрямованих на забезпечення безпеки та боротьбу з кіберзлочинністю в онлайн-середовищі.

Згідно з п. 8 Окінавської хартії глобального інформаційного суспільства від 22 липня 2000 р. зусилля міжнародного співтовариства в розвитку глобального інформаційного суспільства мають супроводжуватися заходами зі створення безпечного та вільного від злочинності кіберпростору, а також боротьбою зі злочинністю в комп'ютерній сфері [1].